

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2023

IT-TMIEN SENA

IL-MALTI

IL-HIN: Saghtejn

L-Isem u l-Kunjom: _____

Il-Klassi: _____

Għall-istudent/a:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

Għall-għalliema:

II-MARKI	It-Taħdit	15	
	Il-Fehim mill-Qari	20	
	Il-Metalingwa	10	
	Il-Kitba	25	
	Il-Letteratura	20	
	Is-Smigh	10	
	IT-TOTAL	100	

Kummenti:

Aqra sewwa din is-silta u wara ahdem it-taħriġ dwarha.

IL-BELLIEGHA ta' Trevor Żahra

Fi tfulitu kien spiss jiġi jittawwalli. Kien jiftaħ l-għatu tal-bir, jixxabbat 'l isfel u jgħajjat, "Baaa!" u jiena kont inwieġbu lura: "Baaa!" Kont ngħid f'qalbi, "Dat-tifel għad xi darba nisirqu!" Darba kellu barmil ċkejken tal-baħar, kollu tpingija ta' ħut u arzell. Fettillu jorbtu ma' biċċa spaga u jipprova jtella' l-ilma bih. Imma l-ispaga ma felħitx it-toqol tal-ilma ... u sraqthulu. Beda jibki u pprova ħafna jġibu lura iżda bqajt inżommu għaliha, ma ħallejtux jieħdu lura. Hawn għadu msaddad u mmermer, bl-arzell u l-ħut ifittxu l-baħar għalxejn. **(par. 1)**

Darba'oħra, mid-dehra, ma kienx qed jistudja biżżejjed. Kont nisma' lil missieru jirrabja miegħu u jgħidlu li qed jaħli wisq ħin jilgħab b'dawk l-imgħarrqin suldati taċ-ċomb li kienet tatu zitu. U meta t-tifel beda jtawwal ilsienu, il-missier tilef sabru. Fetaħ l-għatu tal-bir u qallu: "Min ma jismax bis-sewwa, ikollu jisma' bid-dnewwa!" U s-suldati niżlu jiġru hdejjja u minn ġellieda felħana spiċċaw bugħaddasa mitlufa. Imbagħad it-tifel ġie jittawwalli, jibki u jolfoq. U did-darba bkejt miegħu. **(par. 2)**

Għaddew ftit snin u t-tfajjel beda jitfarfar. Dakinhar li reġa' ġie jittawwalli ma kienx qed jibki iżda kien jidher imbeżża'. Ta daqqa t'għajn madwaru u f'leħha ta' berqa xehitli rigal. Arloġ tal-polz. Baqa' jħares lejja biex jaċċerta ruħu li lqajt ir-rigal li offrieli ... u jien ilqajtu. U meta ħarist sewwa f'għajnejh qrajt l-istorja kollha. Kien arloġ ta' missieru. Fettillu jeħodhulu biex jippruvah ftit mal-polz tiegħu. Żelaqlu minn idu u l-ħġieġa saret frak. **(par. 3)**

Issa dak li xi darba kien tfajjel, xjaħ u kont ili għomor ma narah. Iżda dan l-aħħar ftakar fija. Ħa drawwa jiġi jiftaħ l-għatu tal-bir u joqgħod jittawwalli bħalma kien jagħmel f'żgħoritu. U meta nħares f'għajnejh, kont nara fihom sensiela twila ta' esperjenzi suwed. Kont intennilu, "Jien lest li ngħinek anke jekk nitla' hdejk!" Imma x-xwejjjaħ kien dlonk isabbatli l-għatu f'wiċċi u nibqa' nisimgħu jokrob hdejn il-herża tal-bir. U hemm kellhom isibuh imgeddes il-ġirien, wara li kienu ilhom ġranet ma jarawh. Kont smajtu jieħu l-aħħar nifs u ma ttawwallix iżjed, u dakinhar bkejtu jien ukoll. **(par. 4)**

(addattament min-novella "Il-Belliegħa" ta' Trevor Żahra)

Aħdem dan it-taħriġ skont is-silta li qrajt.

20

1. Min qed jittellem fis-silta? (*Immarka t-twegiba t-tajba.*)

i. l-awtur Trevor Żahra ☐

ii. il-belliegħa ☐

iii. tifel / xwejjah li kellu bir ☐

(marka)

2. Taħseb li l-belliegħa kienet tieħu gost meta t-tifel kien jiftah l-għatu tal-bir? Uri kif taf dan billi tikkwota espressjoni mis-silta.

(2 marki)

3. Għaliex it-tifel niżżel il-barmil tal-baħar hdejn il-belliegħa u x'kien il-kaġun li baqa' għandha?

(2 marki)

4. Agħti prova mis-silta li l-barmil tal-baħar kien tal-metall.

(marka)

5. Xi jgħiegħlek tifhem li l-belliegħa kienet thobb tissemma' dak li jkun qed jingħad fid-dar tat-tifel?

(marka)

6. Spjega xi tfisser il-frazi: **"(is-suldati) minn ġellieda felħana spiċċaw bugħaddasa mitlufa"**. (par. 2)

(marka)

7. Għaliex it-tifel tefa' l-arloġ tal-polz ta' missieru hdejn il-belliegħa?

(marka)

8. Liema espressjoni f'paragrafu 4 tintuża biex nindunaw li l-ħajja tat-tfajjel li mbagħad xjaħ, xejn ma kienet sabiħa?

(marka)

9. Fejn miet ix-xwejjah?

(marka)

10. X'tip ta' relazzjoni kellha l-belliegħa mat-tifel meta xjaħ?

_____ (marka)

11. Sib espressjoni / kelma mis-silta li tfisser l-istess bħal: (3 marki)

a. jirrispondi (*par. 2*) = _____

b. ma baqax jieħu paċenzja / qabżitlu (*par. 2*) = _____

ċ. iż-żmien meta kien għadu żgħir/tifel (*par. 3*) = _____

12. Fisser dawn l-espressjonijiet kif użati f'paragrafu 3 tas-silta: (3 marki)

a. beda jitfarfar = _____

b. ta daqqa t'għajn = _____

ċ. f'leħħa ta' berqa = _____

Għall-użu tal-għalliema biss (ara l-iskema tal-marki):			
♦ Marki għall-ortografija/puntegġjatura:	2	1	0

IL-METALINGWA

1. Imla l-vojt tas-silta skont kif mitlub fil-parentesi. L-ewwel waħda hija lesta bħala eżempju.

10

(4 marki)

Missieri (**verb fil-Perfett** bil-Mamma r-s-q) **resaq** lejja u b'vuċi baxxa qalli li kien se jagħti sorpriża lil ommi. Qalli li f'Awwissu huma (**verb fil-Futur** bil-mamma m-w-r)

_____ ġimagħtejn (**prepożizzjoni magħquda mal-**

artiklu) _____ Dolomiti. Lil ommi kellu jgħidilha (**3 jiem fi kliem**)

_____ qabel u hekk

jilħaq iqassam ix-xogħol (**particella** magħquda mal-artiklu + **Nom mill-għerq** ħ-d-m) _____

tiegħu kemm idum nieqes.

2. F'kull sentenza għandek issib **żball ortografiku**. Aqta' linja taħtu u wara ikteb is-sentenza b'mod tajjeb fl-ispazju provdut taħt. (3 marki)

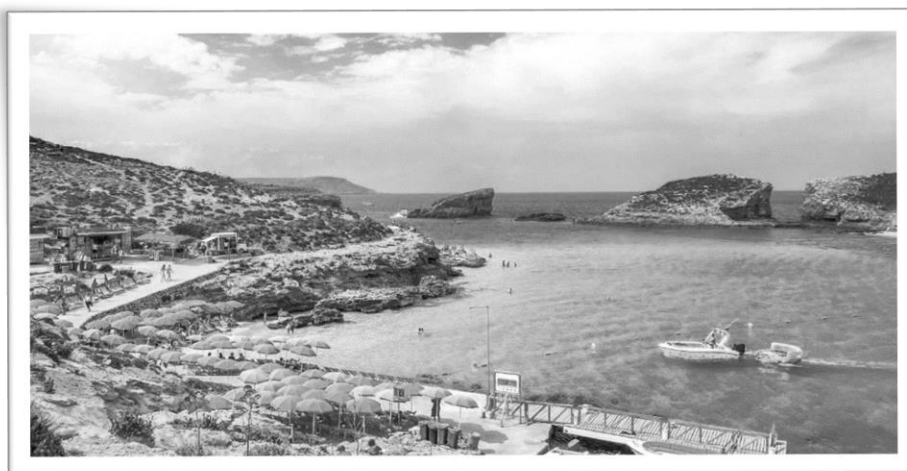
a. Kien sewwieq minn Ħal Safi li rebaħ it-tellieqa tal-kwart ta' mil meta morna Ħal-Far.

b. Kien baqalu biss tliet snin biex iġib iċ-ċertifikat tal-pjanu.

ċ. Minn sebejn sigġu mhux żgur kien fadal ħmistax-il wieħed tajjeb.

3. Ikteb is-sentenzi bil-punteġġjatura meħtieġa. (3 marki)

Marija staqsiet lil missierha Meta se mmorru ftit sa kemmuna Wegibha, "Fl-aħħar ġimgħa t'Awwissu, u se jiġi magħna z-ziju Leli u l-kuġini." Ara kemm se nieħdu pjaċir mela

Taqsim B: IL-KITBA

♦ Ikteb bejn **150 u 200 kelma** dwar **WIEHED** minn dawn is-sugġetti:

25

1. Waḥdi ḥdejn xatt il-baḥar.
2. Għalliem/a li ḥalla/iet impressjoni fija.
3. F'kull belt/raḥal f'Malta għandu jkun hemm zona sportiva. Iddiskuti.
4. Ix-xogħol għad-dar (il-HW) għandu jinqata' darba għal dejjem. Iddiskuti.

► Ikteb in-numru tal-kitba li għażilt: _____

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Aqra din il-poezija u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

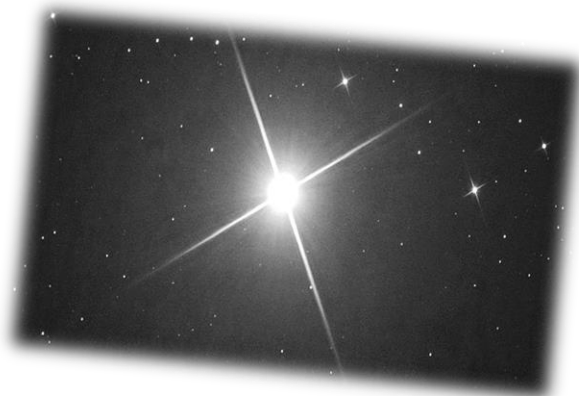
(10 marki)

Il-Kewkba ta' Filgħaxija ta' Anton Buttigieg

Ja kewkba ta' flgħaxija! d-dehra tiegħek
tiġbor l-għasafar, tiġbor il-merħliet,
U ġġagħal lill-bidwi jżarma s-sienja u jerga'
Ġwejjed id-dar bil-bagħal u l-moħriet.

Ja kewkba ta' flgħaxija! d-dehra tiegħek **5**
lis-sajjied tibgħat lura bil-lampara,
toħroġ lill-friefet ta' billejl mill-bejta,
u l-kokka tibgħat mal-firien tissara.

Ja lampa ta' billejl jalla ż-żejt tiegħek,
li qatt ma nħela mindu dhert fis-sema, **10**
jisskota jnemnem ta' kuljum u jdawwal
lil dawk li jishru biex il-ħobż jinħema.

1. X'tissejjaħ il-figura tad-diskors li biha l-poeta jibda kull strofa u x'effett qed joħloq permezz tagħha?

_____ (2 marki)

2. Tul il-poezija l-poeta qed juża l-vers ta': (Immarka t-tweġiba t-tajba ☒ u wara imla l-vojt.)

i. 10 sillabi ☐

ii. 11-il sillaba ☐

iii. 12-il sillaba ☐

li jissejjaħ _____ (2 marki)

3. X'effett għandha l-kewkba ta' filgħaxija fl-imgħiba tal-bidwi fl-ewwel strofa?

_____ (marka)

4. X'rabta għandha l-kewkba ta' flgħaxija u s-sehem tal-kokka (vers 8)?

_____ (marka)

5. Għal min qed jirreferi l-poeta meta jsemmi **"lil dawk li jishru biex il-ħobż jinħema"** (v.12)?

_____ (marka)

6. B'referenza għall-poeżija, iktib f'madwar **60 kelma** l-benefiċċji u s-sehem tal-kewkba ta' flgħaxija skont il-poeta.

(3 marki)

► **IL-PROŻA**

Aqra din is-silta min-novella *Anki l-klieb jeħtieġu l-Ingliż ta' Oliver Friggieri* u wara wieġeb il-mistoqsijiet. (10 marki)

L-iskola, is-Sinjura Jessie kienu jgħidulha li min jitkellem bil-lingwa tan-nies komuni, kien ikun baxx. Šhabha li kienu jitekellmu hekk, kienu jaqilgħu kastig: lil uħud kienu jumiljawhom quddiem šabhom, lil oħrajn iżommuhom fil-klassi wara l-ħin jew idendlulhom karta m'għonqhom bi kliem li jwaqqagħhom għaž-żufjett.

- 5 Fl-iskola ma kinitx tista' titkellem bil-lingwa tal-poplu u fil-fatt qatt ma tkellmet biha. Kienet tħossha tajjeb tħawwad bi lsien li ma kienx ta' kulhadd, u l-aktar ta' dawk il-ħamalli li kienu baqgħu tant lura li baqgħu jithaddtu lsien il-pajjiż.

Meta kibret is-Sinjura Jessie baqgħet tiftaħar x'edukazzjoni ħadet, differenti u aħjar fil-wisa' minn tal-oħrajn.

- 10 "Le, dik il-lingwa kerha u baxxa lanqas biss nifhimha, aħseb u ara kemm nitkellimha. Lanqas biss naf niktibha. Jaqq!" kienet ittenni, "Ma twasslek imkien u donnha lanqas taqbel miegħi." **Il-qatla tagħha kienet meta kien ikollha tmur is-suq tixtri l-ħaxix.** Kienet tmur hemm fuq qalbha u ħalli għalihom il-bejjiegħa meta kienu jisimgħuha titkellem.

- 15 Darba ħarġet tixtri bil-kelb. Ħin bla waqt resaq kelb ieħor u kienet se tqum ġlieda bejniethom. Is-Sinjura Jessie sabbtet riġlejha mal-art biex tgerrxu. "Kixxi 'l hemm int, ja ikreh, mur 'l hemm," qaltlu. Imbagħad daret lejn il-kelb tagħha u qaltlu bil-ħlewwa, "Come on, Fluffy, behave, come on be a goodboy!" Fluffy ma baqax jinbaħ u beda jifraħ b'sidtu. "Good boy, Fluffy, that's why you are a good boy, a good boy!"
- 20

(silta mill-ktieb *Fil-Gżira Taparsi jikbru l-fjuri* ta' Oliver Friggieri)

1. Taħseb li l-iskola fejn kienet tmur is-Sinjura Jessie kellha għal qalbha l-lingwa tan-nies? Spjega għaliex taħseb hekk.

_____(2 marki)

2. Għaliex taħseb li l-qatla tas-Sinjura Jessie kienet dik li kien ikollha tmur is-suq? (linja 12)

_____(2 marki)

3. X'effett joħloq l-awtur bl-użu tad-diskors dirett?

_____(marka)

4. Taħseb li din is-silta hija realistika jew fittizja? Għaliex?

_____(2 marki)

5. Fin-novella l-protagonista hija s-Sinjura Jessie. Ikteb f'madwar **60 kelma**, il-ħsibijiet tiegħek dwarha u lil min tirrappreżenta din il-mara fis-soċjetà ta' żminijietna.

_____(3 marki)

IL-FEHIM MIS-SMIGH:

Vendetta mill-annimali fil-Ġappun

10

Taħriġ A: Wieġeb dawn il-mistoqsijiet skont dak li smajt fis-silta. (6 marki)

1. Xi rriżulta hekk kif naqas il-livell tal-ilma minn hafna xmajjar?

2. F'liema ċirkustanza kienu jiltaqqgħu mal-orsijiet ir-raħħala fl-imghoddi?

3. Kemm-il ors kannella ntlemah madwar il-Ġappun is-sajf li ghadda?

4. X'parir taw l-awtoritajiet lir-residenti li jiġu wiċċ imb wiċċ ma' xadina?

5. Semmi **zewġ** miżuri li ħadu l-awtoritajiet biex l-ghawwiema jhossuhom protetti mill-attakki tad-delfini.

Taħriġ B: Immarka ✓ jekk hux VERU jew FALZ skont dak li smajt fis-silta.
(4 marki)

		VERU	FALZ
6.	L-awtoritajiet waqqfu bażi militari t'emergenza biex fihom jinżammu l-orsijiet maqbuda.		
7.	Il-ħnieżer qerdu l-ghelieqi li fihom kien jitkabbar il-qara' aħmar.		
8.	L-attakki tal-ħnieżer fuq l-ghelieqi kienu jsiru anke fl-imghoddi.		
9.	L-annimali bdew jinżlu f'żoni abitati minħabba t-temperaturi għoljin.		

TMIEM IL-KARTA

PAĠNA VOJTA